

wpd Finland Oy
Metsähallitus Laatumaa

Mielmukkavaaran tuulipuistohanke
Luonnonsuojelulain 65 §:n mukaisen Natura-arvioinnin
tarvearviointi

Mielmukkavaaran tuulipuistohanke
Luonnonsuojelulain 65 §:n mukaisen Natura-arvioinnin tarvearviointi

Sisältö

1	JOHDANTO	<u>1</u>
2	NATURA 2000 –ALUEET	<u>1</u>
3	MENETELMÄKUVAUS	<u>2</u>
4	NATURA-ARVIOINNIN TARVE NATURA-ALUEITTAIN	<u>2</u>
4.1	Muonionjärven – Utkujoen Natura-alue (FI 130 0801)	<u>2</u>
4.2	Pallas-Ounastunturin Natura-alue (FI 130 0101)	<u>4</u>
4.3	Tornionjoen-Muonionjoen Natura-alue (FI 1301912)	<u>6</u>
5	YHTEENVETO	<u>6</u>
6	VIITTEET	<u>7</u>

Liitteet

Liite 1 Hankealueen sekä Natura-alueiden sijainnit

Pöyry Environment Oy

Juha Parviainen

Yhteystiedot
PL 20, Tutkijantie 2 A
90571 Oulu
puh. 010 33280
sähköposti etunimi.sukunimi@poyry.com

1 JOHDANTO

wpd Finland Oy ja Metsähallitus Laatumaa suunnittelevat tuulipuiston rakentamista Muonion Mielmukkavaaran alueelle (liite 1). Hankkeen ympäristövaikutusten arviointimenettely (YVA-menettely) on käynnissä. Tuulipuisto kytketään valtakunnalliseen sähköverkkoon voimajohtoyhteydellä. Tälle sähkönsiirtoyhteydelle on olemassa vaihtoehtoisia linjauksia joita tarkastellaan YVA-menettelyssä.

Hankkeen tarkastelualueella sijaitsee useampia Natura 2000 –alueita. Luonnonsuojelulain mukainen Natura 2000 –alueisiin kohdistuvien vaikutusten arviointivelvollisuus syntyy mikäli hankkeen vaikutukset a) kohdistuvat Natura–alueen suojelun perusteena oleviin luontoarvoihin, b) ovat luonteeltaan heikentäviä, c) laadultaan merkittäviä ja d) ennalta arvioiden todennäköisiä.

Tässä Natura-arvioinnin tarvearvioinnissa on käsitelty itse tuulivoimapuiston sekä hankkeen tarvitseman sähkönsiirtoyhteyden mahdollisia haitallisia vaikutuksia tarkastelualueen läheisiin Natura 2000 –alueisiin, ja tämän tarkastelun perusteella on arvioitu luonnonsuojelulain 65 §:n mukaisen varsinaisen Natura-arvioinnin tarvetta näiden Natura–alueiden osalta.

Tämän arvioinnin tuloksena on esitys siitä, mihin Natura 2000 –alueisiin tulee soveltaa luonnonsuojelulain 65 §:n mukaista varsinaista Natura-arviointia osana Mielmukkavaaran tuulipuiston YVA-menettelyä. Varsinaisen päätöksen Natura-arvioinnin tarpeellisuudesta tekevät ympäristöviranomaiset.

2 NATURA 2000 –ALUEET

Seuraavat Natura 2000 –alueet sijaitsevat Mielmukkavaaran tuulipuiston tai sen tarvitseman sähkönsiirtoyhteyden ympäristövaikutusten tarkastelualueella sellaisella etäisyydellä, että on perusteltua tarkastella alueisiin kohdistuvien haitallisten vaikutusten riskiä ja potentiaalista merkittävyyttä:

Muonionjärven – Utkujoen Natura-alue (FI 130 0801)

Pallas-Ounastunturin Natura-alue (FI 130 0101)

Tornionjoen-Muonionjoen Natura-alue (FI 1301912)

Muut Natura 2000 –alueet YVA-menettelyn tarkastelualueella sijaitsevat niin kaukana alustavista hankealueesta sekä sähkönsiirtoyhteyden reittilinjauksista, ettei niihin arvioida kohdistuvan hankkeesta haitallisia ympäristövaikutuksia.

Ruotsin puolella n. 3 km Mielmukkavaarasta lounaaseen sijaitsee 571 ha:n laajuinen Kahtovuoman Natura-alue. Tornionjoen ja Kalixjokien vesistöalue kuuluu Natura 2000-verkostoon kuten myös tuulipuistoalueesta länteen n. 10 km sijaitseva 576 ha:n laajuinen Särkitievat -Natura-alue. Kaikki mainitut alueet sisältyvät suojeluverkostoon luontotyyppien mukaisina SCI-alueena. Johtuen alueiden etäisyydestä tuulivoimala-alueeseen tai sähkönsiirtoreitteihin niihin ei arvioida kohdistuvan sellaisia vaikutuksia, joiden perusteella Natura-arviointia voidaan pitää tarpeellisenä.

MENETELMÄKUVAUS

Mielmukkavaaran alueelle suunnitellun tuulipuiston ja tämän tarvitseman sähkönsiirtoyhteyden potentiaalisia vaikutuksia Natura 2000 –alueisiin on tarkasteltu ja varsinaisen luonnonsuojelulain mukaisen Natura-arvioinnin tarvetta on arvioitu selvittämällä mahdollisia Natura 2000 -alueiden suojelun perustana oleviin tekijöihin kohdistuvia vaikutusmekanismeja. Tähän perustuen on edelleen arvioitu Natura-alueiden suojelun perustana oleviin tekijöihin kohdistuvien, hankkeesta yksin tai yhdessä muiden hankkeiden kanssa aiheutuvien heikentävien vaikutusten potentiaalista merkittävyyttä ja todennäköisyyttä.

Natura 2000 –alueiden suojeluperusteina olevista luontoarvoista tarkastelun kohteena ovat:

SCI-alueilla luontodirektiivin liitteen I luontotyytit

SCI-alueilla luontodirektiivin liitteen II lajit

SPA-alueilla lintudirektiivin liitteen I lintulajit

SPA-alueilla lintudirektiivin 4.2. artiklassa tarkoitetut muuttolinnut

Tarveharkinnan arviointi on kohdistettu ainoastaan näihin Natura-alueiden virallisissa tietolomakkeissa mainittuihin luontotyypeihin tai lajeihin. Mikäli johonkin Natura 2000 – alueen suojelun perustana olevaan lajiin tai luontotyyppiin kohdistuu arviolta todennäköinen ja merkittävä heikentävä vaikutus, kyseisen Natura-alueen kokonaisuus huomioon ottaen, ylittyy varsinaisen luonnonsuojelulain mukaisen Natura-arvioinnin kynnys ja Natura-arviointi tulee suorittaa kyseisen Natura 2000 -alueen osalta.

Tarveharkinnassa on otettu huomioon ympäristöhallinnon ohjeistus Natura-arvioinnin suoritustavasta mm. vaikutuksen heikentävyyden, merkittävyyden, ja todennäköisyyden arvioinnin osalta tarvearvioinnissa tarvittavalla tasolla (<http://www.ymparisto.fi/download.asp?contentid=8189&lan=fi>). Tarveharkinta on suoritettu olemassa olevan aineiston perusteella asiantuntija-arviona. Tiedot Natura-alueista sekä niiden suojeluperusteista perustuvat Natura-tietolomakkeeseen sekä ympäristöhallinnon internet-dokumentteihin alueista. Maastokäyntiä tarvearviointiin liittyen ei ole tehty.

NATURA-ARVIOINNIN TARVE NATURA-ALUEITTAIN

Muonionjärven – Utkujoen Natura-alue (FI 130 0801)

Muonionjärven – Utkujoen Natura-alueen (FI 130 0801) koko on 544 ha (liite 1). Rajausta noudattaa kansallisen lintuvesien suojeluohjelman aluerajausta vuodelta 1984. Alue koostuu Rukomajärvestä, Rukomasaaresta, Muonionjärvestä sekä osasta Utkujoesta ja sen varrella olevista vuopioista ja tulvaniityistä.

Muonionjärven – Utkujoen -alue on sisällytetty Natura 2000 –verkostoon luontodirektiivin mukaisena SCI-alueena että lintudirektiivin mukaisena SPA-alueena. Natura-alueen suojeluperusteina ovat seuraavat luontotyytit sekä lajit:

Luontodirektiivin luontotyytit (suluissa osuus Natura-alueen pinta-alasta %):

Humuspitoiset lammet ja järvet	25 %
Fennoskandian luonnontilaiset jokireitit	25 %
Pohjoiset, borealiset tulvaniityt	40 %

Lintudirektiivin liitteen I linnut:

lapintiira	sinisuohaukka
laulujoutsen	suokukko
liro	suopöllö
pikkulokki	uivelo
sinirinta	1 uhanalainen laji

Lintudirektiivin liitteessä I mainitsemattomat säännöllisesti esiintyvät muuttolinnut:

jouhisorsa	mustaviklo
lapinsirri	naurulokki
metsähanhi	nuolihaukka
mustalintu	pilkkasiipi

Alue on Muonionjoen suvanto Muonion kirkonkylän kohdalla. Joki jakautuu täällä useaksi haaraksi, joiden väliin jää tulvaniittyjä. Utkujoen alueen kasvillisuudessa näkyy selvästi tulvan aikaan saama vyöhykkeisyys. Ylimpänä on pensaikkovyöhyke ja alempana noin 5 m leveä saravyöhyke. Paikoitellen on laajoja kortekasvustoja.

Utkujoen uomat ovat hyvin matalia ja runsaskasvustoisia. Muonionjärven kasvillisuus on rakenteeltaan samanlainen kuin Utkujoen vuopioissa. Järvi on kauttaaltaan matala ja kelluslehtistä kasvillisuutta esiintyy ympäri järven. Vesikasvillisuudessa esiintyy joitakin harvinaisia lajeja. Pensasvyöhykkeen leveys on 10-30 m ja sarakoiden 2-20 m.

Alue on merkittävä kahlaajien ja vesilintujen pesimäalue. Alueella pesii 7 ja aluetta käyttää ruokailu- tai levähdysalueena 3 lintudirektiivin liitteessä I mainittua lajia. Kosteikolle ominaisia lajeja kohteella pesii yhteensä 25. Alueella on tehty IBA-kartoitus kesällä 1996, jonka mukaan kohteen pesimälinnuston suojelupistearvo on 73 (vaihteluväli Lapin lintuvesillä 19-163 pistettä). Alue on valtakunnallisesti merkittävä muutonaikainen kerääntymisalue (luokka II) joutsenten määrän perusteella. Kohteella on huomattavaa merkitystä sulkasadon aikaisena kerääntymisalueena (luokka II) joutsenten ja vesilintujen määrien perusteella.

Tarveharkinta

Itse tuulivoimala-alue ei sijoitu Natura-alueen välittömään läheisyyteen. Sähkönsiirron reittivaihtoehdoista VEA ja VEB kiertävät Natura-alueen eikä niistä arvioida aiheutuvan sellaisia merkittäviä ympäristövaikutuksia, jotka kohdistuvat Muonionjärven- Utku järven Natura-alueen luontotyyppeihin tai lajistoon.

Reittivaihtoehdo VEC ylittää Muonionjoen kahdessa kohtaa ja kulkee Muonionjärven- Utku järven Natura-alueen ylitse alueen pohjoisosassa. Tämän jälkeen reittivaihtoehdo seurailee Natura-alueen itäpuolta n. 1 km:n matkan Natura-alueen välittömässä läheisyydessä.

Koska reittivaihtoehdo ylittää Natura-alueen on hyvin todennäköistä, että sille joudutaan pystyttämään voimajohtopylväitä. Pylväille on myös rakennettava riittävät perustukset. Rakentamis- ja pystytystoimenpiteillä voi olla vaikutuksia alueella esiintyviin luontodirektiivin luontotyyppeihin. Myös alueen pesimälinnustoon voi pystytystoimenpiteistä aiheutua heikentäviä vaikutuksia. Voimajohtoreitti lisää linnuston törmäysriskiä johtimiin erityisesti suurikokoisten lajien (mm. laulujoutsen) osalta. **Edellä esitetyn perusteella luonnonsuojelulain 65 §:n mukainen Natura-arviointi on tarpeen.**

4.2 Pallas-Ounastunturin Natura-alue (FI 130 0101)

Pallas-Ounastunturin alue on sisällytetty Natura 2000 –verkostoon sekä luontodirektiivin mukaisena SCI-alueena että lintudirektiivin mukaisena SPA-alueena. Pääosa Natura-alueesta on ollut Pallas-Ounastunturin kansallispuistoa vuodesta 1938 lähtien. Pallas-Ounastunturin kansallispuisto lakkautettiin vuoden 2004 lopussa ja alue liitettiin uuteen Pallas-Yllästunturin kansallispuistoon. Pallas-Ounastunturin Natura-alue kuuluu tähän puistoon kokonaisuudessaan. Enontekiön, Kittilän ja Muonin kuntien alueilla sijaitseva Natura-alue on pinta-alaltaan 59 426 ha.

Natura-verkostoon sisällyttämisen perustana ovat seuraavat luontoarvot (priorisoidut luontotyypit ja lajit on esitetty lihavoituna):

Luontodirektiivin luontotyypit (suluissa osuus Natura-alueen pinta-alasta %):

Hiekkamaiden niukkamineraaliset niukkaravinteiset vedet (<i>Littorelletalia uniflorae</i>)	3 %
Humuspitoiset lammet ja järvet	<1 %
Alpiiniset joet ja niiden penkereiden ruohokasvillisuus	<1 %
Vuorten alapuoliset tasankojoet, joissa on <i>Ranunculon fluitantis</i> ja <i>Callitricho-Batrachium</i> -kasvillisuutta	<1 %
Alpiiniset ja boreaaliset tunturikankaat	16 %
Subarktiset <i>Salix</i> -pensaikot	1 %
Alpiiniset ja boreaaliset silikaattialustan niityt	<1 %
Keidassuot	<1 %
Vaihettumissuot ja rantasuot	<1 %
Fennoskandian lähteet ja lähdesuot	<1 %
Cratoneurion-huurresammallähteet, joissa muodostuu kalkkiliejusaostumia	<1 %
Letot	<1 %
Aapasuot	4 %
Palsasuot	<1 %
Vuorten kvartsipitoiset vyörysoraikot ja -lohkareikot lumirajalla	<1 %
Kasvipeitteiset silikaattikalliot	<1 %
Boreaaliset luonnonmetsät	57 %
Tunturikoivikot	8 %
Boreaaliset lehdot	1 %
Harjumuodostumien metsäiset luontotyypit	3 %
Fennoskandian metsäluhdut	<1 %
Puustoiset suot	7 %

Luontodirektiivin liitteen II lajit:**ahma**

saukko

pohjanharmoyökkönen

lapinleinikki

isonuijasammal

lettorikko

alueella 1 uhanalainen laji

Lintudirektiivin liitteen I linnut:

ampuhaukka

helmipöllö

hiiripöllö

kaakkuri

kapustarinta

keräkurmitsa

kuikka

kurki

lapintiira

laulujoutsen

liro

metso

palokärki

pikkulokki

pohjantikka

pyy

sinirinta

sinisuohaukka

suokukko

suopöllö

teeri

uivelo

varpuspöllö

vesipääsky

alueella 6 uhanalaista lajia

Lintudirektiivin liitteessä mainitsemattomat säännöllisesti esiintyvät muuttolinnut:

metsähanhi

jouhisorsa

lapasotka

mustalintu

pilkkasiipi

tuulihaukka

lapinsirri

jänkäkurppa

mustaviklo

punajalkaviklo

jänkäsirriäinen

lapinuunilintu

selkälokki

koskikara

Tarveharkinta

Tuulivoimala-alue sijoittuu n. 10 km:n etäisyydelle Natura-alueen länsireunasta. Sähkönsiirtovaihtoehtoja lähimpänä Natura-aluetta sijaitsevat VEA ja VEB, jotka jäävät kuitenkin lähes 8 km:n päähän suojelualueesta.

Hankealue sekä hankkeeseen liittyvät sähkönsiirron reittivaihtoehdot sijaitsevat niin etäällä Pallas-Ounastunturin –Natura-alueesta, ettei hankkeesta arvioida aiheutuvan merkittäviä vaikutuksia Natura-alueen suojeluperusteina oleville luontoarvoille.

Edellä esitetyn perusteella luonnonsuojelulain 65 §:n mukainen Natura-arviointi ei ole tarpeen.

4.3**Tornionjoen-Muonionjoen Natura-alue (FI 1301912)**

Tornionjoen - Muonionjoen alue on sisällytetty Natura 2000 –verkostoon luontodirektiivin perusteella (SCI-alue). Suomen puoleisen vesistöalueen vesipinta-ala lukuun ottamatta Tengeliönjoen vesistöaluetta on noin 32 000 ha. Tornion, Ylitornion, Kolarin, Pellon, Muonion, Enontekiön ja Kittilän kuntien alueella sijaitsevan Natura-alueen pinta-ala on 32 000 ha. Tornion - Muonionjoen vesistöalueesta n. 70 % kuuluu boreaaliseen ja 30 % alpiiniseen vyöhykkeeseen.

Natura-verkostoon sisällyttämisen perustana ovat seuraavat luontoarvot:

Luontodirektiivin luontotyypit (suluissa osuus Natura-alueen pinta-alasta %):

Fennoskandian luonnontilaiset jokireitit 100 %

Luontodirektiivin liitteen II lajit:

saukko

Tarveharkinta

Hankkeeseen ei liity sellaisia lähialueen vesistöihin kohdistuvia vaikutuksia, joista voitaisiin arvioida aiheutuvan Natura-alueen suojeluperusteena olevaan luontotyyppiin kohdistuvia heikentäviä vaikutuksia.

Natura-alue on kooltaan hyvin laaja, ja hankealueen fyysinen lähivaikutusalue kattaa tästä pinta-alasta hyvin pienen osan. Tästä syystä hankkeesta ei arvioida aiheutuvan suojeluperusteena olevaan saukkoon sellaisia vaikutuksia, joita voidaan pitää merkittävinä koko Natura-alueen osalta.

Sähkön siirron reittivaihtoehdot ylittävät Natura-alueen vesistöjä. Vaihtoehto VEC ylittää Muonionjoen kahdessa kohtaa sekä vaihtoehdot VEA ja VEB mm. Jerisjoen. Ylityksiin liittyen Natura-alueelle joudutaan pystyttämään voimajohtopylväitä ja pylväille on rakennettava riittävät perustukset joen rannalle. Rakentamis- ja pystytystoimenpiteillä ei kajota uomaan, eikä vedenlaatuun tai luontaiseen tulvareittiin arvioida aiheutuvan haitallisia muutoksia.

Edellä esitetyn perusteella luonnonsuojelulain 65 §:n mukainen Natura-arviointi ei ole tarpeen.

5**YHTEENVETO**

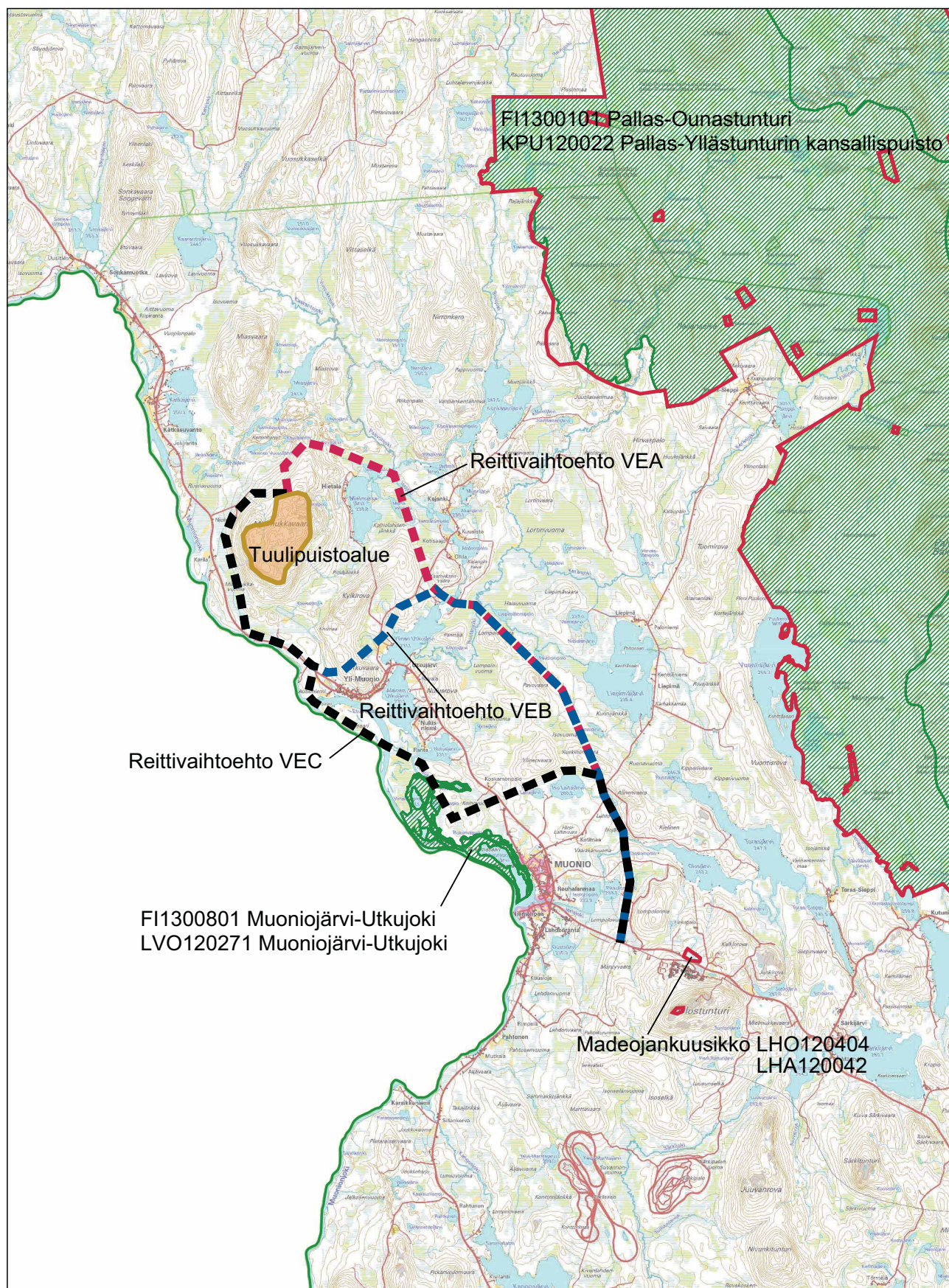
Mielmukkavaaran tuulipuistohankkeeseen liittyen laaditussa Natura-arvioinnin tarvearvioinnissa on huomioitu YVA-ohjelmassa esitetyn mukaisesti kolme Natura-aluetta: Muonionjärven – Utkujoen Natura-alue, Pallas-Ounastunturin Natura-alue sekä Tornionjoen-Muonionjoen Natura-alue.

Muonionjärven – Utkujoen Natura-alueen osalta Natura-arviointi on tarpeen laatia. Natura-arvioinnin tarpeellisuus johtuu voimajohdon reittivaihtoehdosta VEC. Natura-arvioinnin tarpeellisuus poistuu, mikäli reittivaihtoehto VEC jää pois hankkeesta.

Pallas-Ounastunturin sekä Tornionjoen-Muonionjoen Natura-alueiden osalta varsinainen Natura-arviointi ei ole tarpeellinen.

Valtion ympäristöhallinto 2009: Internet-sivut osoitteessa: <http://www.ymparisto.fi/> sekä Oiva-tietokanta osoitteessa <http://www.ymparisto.fi/oiva>

Valtion ympäristöhallinto 2009: Natura-tietolomakkeet.

Liite 1. Kuvaan ei selvyiden vuoksi ole piirretty Natura 2000-alueita Tornionjoen-Muonionjoen vesistöalue (kattaa koko Mielmukkavaaran alueen) ja Tornionjoen-Kalixjoen vesistöalue.
1:200 000